

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. gegužės 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Autorių teisės — Direktyva 2001/29/EB — 4 straipsnio 1 dalis — Platinimo teisė — Sąvoka „viešas platinimas“ — Siūlymas pirkti ir reklama, kuriuos vienos valstybės narės prekybininkas vykdo savo interneto svetainėje, paštu atsiunčiamuose reklaminiuose leidiniuose arba kitos valstybės narės spaudoje — Baldų, kuriems taikoma autorių teisių apsauga, kopijos, kurios parduodamos be išimtinės platinimo teisės turėtojo sutikimo — Siūlymas arba reklama, nelemiantys saugomo kūrinio originalo arba jo kopijų įsigijimo“

Byloje C-516/13

dėl *Bundesgerichtshof* (Vokietija) 2013 m. balandžio 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2013 m. rugsėjo 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Dimensione Direct Sales Srl,

Michele Labianca

prieš

Knoll International SpA

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai K. Jürimäe (pranešėja), J. Malenovský, M. Safjan ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. rugsėjo 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Dimensione Direct Sales Srl*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* H.-C. Salger,
- M. Labianca, atstovaujamo *Rechtsanwalt* S. Dittl,
- *Knoll International SpA*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* M. Goldmann,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Banciella Rodríguez-Miñón,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Europos Komisijos, atstovaujamos F.W. Bulst ir J. Samnadda,
susipažinęs su 2014 m. gruodžio 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230) 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant pagal Italijos teisę įsteigtos bendrovės *Dimensione Direct Sales Srl* (toliau – *Dimensione*) ir M. Labianca ginčą su pagal Italijos teisę įsteigta bendrove *Knoll International SpA* (toliau – *Knoll*) dėl to, kad tariamai buvo pažeista *Knoll* išimtinė platinimo teisė, nes *Dimensione* siūlė pirkti baldų, kuriems Vokietijoje taikoma autorių teisių apsauga, kopijas rengdama šiai valstybei narei skirtą tikslinę reklaminių kampaniją.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (PINO) 1996 m. gruodžio 20 d. Ženevoje priėmė PINO autorių teisių sutartį (toliau – ATS). Ši sutartis Europos bendrijos vardu buvo patvirtinta 2000 m. kovo 16 d. Tarybos sprendimu 2000/278/EB (OL L 89, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 33 t., p. 208).
- 4 ATS 6 straipsnio, pavadinto „Platinimo teisė“, 1 dalyje numatyta:

„Literatūros ir meno kūrinių autoriai turi išimtinę teisę suteikti leidimą padaryti jų kūrinių originalus ar jų kopijas viešai prieinamus, juos parduodant ar kitaip perduodant nuosavybėn.“

Sąjungos teisė

- 5 Direktyvos 2001/29 9–11 ir 28 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(9) Kiekvienas autorių teisių ir gretutinių teisių derinimas turi būti grindžiamas aukšto lygio apsauga, nes tokios teisės yra labai svarbios intelektinei kūrybai. <...>
 - (10) Kad autoriai ar atlikėjai galėtų tęsti savo kūrybinį ir meninį darbą, už savo darbo naudojimą jie turi gauti teisingą atlyginimą <...>
 - (11) Griežta, veiksminga autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos sistema yra vienas iš pagrindinių būdų užtikrinti, kad Europos kultūra gautų būtinų lėšų kūrybai ir gamybai, o meno kūrėjai ir atlikėjai išlaikytų nepriklausomumą ir orumą.

<...>

(28) Autorių teisių apsauga pagal šią direktyvą apima išimtinę teisę kontroliuoti kūrinio, užfiksuoto materialioje laikmenoje, platinimą. Teisių turėtojui [Europos Sąjungoje] pirmą kartą pardavus kūrinio originalą ar jo kopijas arba kai originalas ar jo kopijos yra parduodamos jam leidus, išnaudojama teisė kontroliuoti to objekto perpardavimą [Sąjungoje]. <...>“

6 Pagal šios direktyvos 4 straipsnį „Platinimo teisė“:

„1. Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokią viešą jų kūrinių originalo ar jo kopijų platinimą parduodant ar kitais būdais.

2. Kūrinio originalo ar kopijų platinimo teisė nėra laikoma išnaudota [Sąjungoje], išskyrus tuos atvejus, kai teisių turėtojas [Sąjungoje] pirmą kartą tą objektą parduoda ar kitaip perleidžia jo nuosavybę arba tai daroma jo sutikimu.“

Vokietijos teisė

7 Pagal 1965 m. rugsėjo 9 d. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (*Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz, BGBl. 1965 I, p. 1273*) 15 straipsnio 1 dalies 2 punktą autorius turi išimtinę teisę naudoti savo kūrinių materialia forma. Ši teisė visų pirma apima platinimo teisę.

8 Iš dalies pakeisto šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Platinimo teisė – tai teisė viešai siūlyti arba pateikti į apyvartą kūrinio originalą arba jo kopijas.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 *Knoll* priklauso *Knoll* grupei, kurios patronuojančioji bendrovė *Knoll Inc.* turi buveinę Pensilvanijoje (JAV). Ši grupė gamina ir visame pasaulyje parduoda vertingus baldus. *Knoll* platina, be kita ko, Marcel Breuer sukurtą fotelį „Wassily“ ir stalą „Laccio“, taip pat Ludwig Mies van der Rohe sukurtus fotelį, taburetę, kušetę ir stalą „Barcelona“, kėdes „Brno“ ir „Prag“ bei „supamąjį“ fotelį (toliau – kartu vadinami „saugomais kūriniais“). *Knoll* leidžiama remtis jos patronuojančiajai bendrovei priklausančiomis autorių teisėmis, kad galėtų eksploatuoti šiuos saugomus kūrinius Vokietijoje.

10 *Dimensione* yra ribotos atsakomybės bendrovė, kuriai vadovauja M. Labianca. Ji Europoje platina autorinius baldus tiesiogiai juos parduodama, taip pat parduoda baldus savo interneto svetainėje.

11 2005 ir 2006 m. *Dimensione* savo interneto svetainėje, prieinamoje vokiečių kalba, įvairiuose vokiškuose dienraščiuose ir žurnaluose, taip pat reklaminiame prospekte reklamavo baldus, analogiškus saugomiems kūriniais, nurodydama:

„Baldus įsigykite Italijoje, o sumokėkite tik juos atsiimdami arba juos pristačius krovinių gabenimo įmonei, turinčiai teisę priimti atsiskaitymus (paslauga teikiama kliento pageidavimu).“

12 Manydama, kad *Dimensione* siūlomi pirkti baldai yra saugomų kūrinių imitacijos arba klastotės, *Knoll* kreipėsi į *Landgericht Hamburg* (Hamburgo apygardos teismas) prašydama uždrausti *Dimensione* ir M. Labianca siūlyti pirkti šiuos baldus Vokietijoje. Savo ieškinį *Knoll* grindė tuo, kad minėtiems baldams, kaip taikomojo meno kūriniais, taikoma autorių teisių apsauga. Jos nuomone,

reklamuodama Vokietijoje saugomų kūrinių kopijas *Dimensione* pažeidė jos ir jos patronuojančiosios bendrovės teisę, kuri joms suteikiama pagal iš dalies pakeisto 1965 m. rugsėjo 9 d. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 17 straipsnio 1 dalį.

- 13 *Landgericht Hamburg* patenkino *Knoll* ieškinį. *Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg* (Hamburgo apeliacinis apygardos teismas), kuriam *Dimensione* ir M. Labianca pateikė apeliacinį skundą, patvirtino pirmosios instancijos teismo sprendimą. Todėl *Dimensione* ir M. Labianca pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis federalinis teismas).
- 14 Šis teismas nurodo, kad kasacinio proceso baigtis priklauso nuo Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimo, visų pirma nuo atsakymo į klausimą, ar šioje nuostatoje numatyta platinimo teisė apima teisę viešai siūlyti pirkti saugomo kūrinio originalą arba jo kopiją. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, kiltų dar du klausimai, t. y. pirma, ar teisė viešai siūlyti pirkti kūrinio originalą arba jo kopijas apima ir išimtinę teisę reklamuoti šiuos objektus, ir, antra, ar platinimo teisė pažeidžiama, kai, pasiūlius pirkti tokį originalą arba tokias kopijas, šie objektai nėra įsigijami. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad į šiuos klausimus reikia atsakyti teigiamai.
- 15 Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar platinimo teisė pagal Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalį apima teisę viešai siūlyti pirkti kūrinio originalą arba jo kopiją?

Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

2. Ar teisė viešai siūlyti pirkti kūrinio originalą arba jo kopiją apima ne tik siūlymus, bet ir reklamos priemonės?
3. Ar platinimo teisė pažeidžiama ir tuomet, kai pagal pasiūlymą kūrinio originalas arba jo kopija neįsigijami?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 16 Pirmiausia reikia nurodyti, jog *Dimensione* ir M. Labianca iš esmės tvirtina, kad pirmasis klausimas yra hipotetinis, nes dėl pavartoto žodžio „siūlyti“ jis siejasi su siūlymais sudaryti sutartį, kurie dėl savo pobūdžio yra privalomi pardavėjui, o pagrindinės bylos aplinkybės susijusios tik su reklamos priemonėmis, kuriomis pagal Vokietijos teisę pardavėjas nėra saistomas ir kuriomis potencialūs pirkėjais tik kviečiami priimti pardavėjo pasiūlymą.
- 17 Šiuo atžvilgiu pakanka priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, nacionalinio teismo pateiktiems remiantis teisiniais ir faktiniais pagrindais, už kurių apibrėžimą jis pats atsako, taikoma reikšmingumo prezumpcija (žr., be kita ko, Sprendimo X, C-651/11, EU:C:2013:346, 20 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą tik tada, kai akivaizdžiai matyti, jog prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar objektu, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ir teisinės aplinkybės, būtinos tam, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (Sprendimo *Chartered Institute of Patent Attorneys*, C-307/10, EU:C:2012:361, 32 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

18 Šiuo atveju taip nėra. Pagrindinė byla susijusi su *Dimensione* prekybos praktika, apimančia ir pasiūlymus pirkti, ir reklamines priemones, kurie nelemia saugomų kūrinių išsigijimo.

19 Todėl pirmąjį klausimą reikia laikyti priimtiniu.

Dėl esmės

20 Prejudiciniais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją išimtinės saugomo kūrinio platinimo teisės turėtojas gali prieštarauti dėl pasiūlymo pirkti kūrinio originalą ar jo kopiją arba dėl jų reklamos, net jeigu nenustatyta, kad dėl tokio pasiūlymo arba tokios reklamos saugomą objektą išgijo pirkėjas Sąjungoje.

21 Pagal šią nuostatą autoriams suteikiama išimtinė teisė leisti arba uždrausti bet kokią viešą jų kūrinių originalo ar jo kopijų platinimą parduodant ar kitais būdais.

22 Primintina, kad „platinimo“ sąvoka pagal minėtą nuostatą yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, kuri turi būti aiškinama neatsižvelgiant į teisės aktus, taikytinus sandoriams, pagal kuriuos platinimas įvyko (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 25 punktą).

23 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti ir tai: kadangi Direktyva 2001/29 siekiama Sąjungoje įgyvendinti išpareigojimus, jai tenkančius, be kita ko, pagal ATS, ir kadangi pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Sąjungos teisės aktai, esant galimybei, turi būti aiškinami atsižvelgiant į tarptautinę teisę, visų pirma tuomet, kai tokiais teisės aktais siekiama įgyvendinti Sąjungos sudarytą tarptautinį susitarimą, šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje esanti „platinimo“ sąvoka turi būti aiškinama atsižvelgiant į ATS 6 straipsnio 1 dalį (Sprendimo *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 23 punktas).

24 Todėl „viešo <...> platinimo parduodant“ sąvoką, esančią minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje, reikia suprasti kaip reiškiančią tą patį, ką ir ATS 6 straipsnio 1 dalies formuluotė „padaryti <...> viešai prieinamus, juos parduodant“ (žr. šiuo klausimu Sprendimo *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 24 punktą).

25 Atsižvelgdamas į tokias aplinkybes Teisingumo Teismas konkrečiai konstatavo, kad viešam platinimui būdingos kelios operacijos, apimančios veiksmus bent jau nuo pardavimo sutarties sudarymo iki jos įvykdymo pristatant prekes vienam iš visuomenės narių. Todėl prekybininkas yra atsakingas už visas jo paties arba jo sąskaita įvykdytas operacijas, dėl kurių įvyksta „viešas platinimas“ valstybėje narėje, kurioje platinamoms prekėms taikoma autorių teisių apsauga (Sprendimo *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 26 ir 27 punktai; Sprendimo *Blomqvist*, C-98/13, EU:C:2014:55, 28 punktas).

26 Iš šios teismo praktikos, visų pirma iš Teisingumo Teismo pavartotų žodžių „bent jau“, matyti, jog negalima atmesti, kad operacijos ar veiksmai iki pardavimo sutarties sudarymo taip pat gali būti priskirti prie platinimo sąvokos ir išimties tvarka gali būti skirti tik autorių teisių turėtojams.

27 Nors Teisingumo Teismas jau konstatavo, kad viešo platinimo buvimas turi būti laikomas įrodytu, jeigu buvo sudaryta pardavimo ar išsiuntimo sutartis (Sprendimo *Blomqvist*, C-98/13, EU:C:2014:55, 29 punktas), taip yra ir pasiūlymo sudaryti sutartį, kuris saisto jos autorių, atveju. Toks pasiūlymas vien dėl savo pobūdžio faktiškai yra iki pardavimo atliekamas veiksmas.

28 Dėl kvietimo pateikti pasiūlymą arba neprivalomą reklamą, susijusius su saugomu objektu, pažymėtina, kad jie taip pat priskirtini prie įmonės veiksmų, kuriais siekiama parduoti šį objektą, grandinės. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas sprendimo *Donner* (C-5/11, EU:C:2012:370) 30 punkte nusprendė, kad prekybininkas, kuris reklamą skiria konkrečios valstybės narės visuomenės nariams ir sukuria arba

suteikia jiems naudotis konkrečią pristatymo sistemą ir mokėjimo būdą, o dėl to visuomenės nariai gali gauti kūrinių, kuriems šioje valstybėje narėje taikoma autorių teisių apsauga, kopijų, valstybėje narėje, į kurią prekės pristatomos, įvykdo „viešą platinimą“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalį.

- 29 Be to, dėl prekių iš trečiosios valstybės, kurios yra prekių, kurioms Sąjungoje taikoma autorių teisių apsauga, kopija, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šiomis prekėmis galima pažeisti šias teises, jei įrodyta, kad jos skirtos būti parduotos Sąjungoje, o toks įrodymas yra faktas, kad šios prekės visu pirma parduotos pirkėjui Sąjungoje, siūlytos pirkti ar reklamuotos vartotojams Sąjungoje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Blomqvist*, C-98/13, EU:C:2014:55, 32 punktą).
- 30 Toks pats aiškinimas pagal analogiją taikomas, kai kalbama apie tokį prekybos veiksmą, koks yra pasiūlymas pirkti arba reklama, kurie vienos valstybės narės prekybininko interneto svetainėje skirti vartotojams, esantiems kitos valstybės narės, kurioje atitinkamiems objektams taikoma autorių teisių apsauga, teritorijoje.
- 31 Išimtinė platinimo teisė, numatyta Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalyje, gali būti pažeidžiama, kai prekybininkas, kuris nėra autorių teisių turėtojas, prekiauja saugomais kūrinių arba jų kopijomis, o reklama, kuri pateikiama jo interneto svetainėje, paštu atsiunčiamuose reklaminiuose leidiniuose arba spaudoje, skirta vartotojams, esantiems valstybės narės, kurioje šie kūriniai saugomi, teritorijoje, skatinti juos įsigyti.
- 32 Iš šios išvados matyti, jog, tam, kad būtų konstatuotas platinimo teisės pažeidimas, nesvarbu tai, ar dėl šios reklamos pirkėjui buvo perduota nuosavybės teisė į saugomą kūrinį arba jo kopiją.
- 33 Nors Teisingumo Teismas sprendime *Peek & Cloppenburg* (C-456/06, EU:C:2008:232, 33, 36 ir 41 punktai), kuriame nagrinėta galimybė naudoti saugomų kūrinių reprodukcijas, nusprendė, kad viešo kūrinio originalo arba jo kopijos platinimo sąvoka pagal Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalį apima nuosavybės teisės į šį objektą perdavimą, platinimo teisės pažeidimas gali būti konstatuotas nuo to momento, kai, pasinaudojant tiksline reklama, vartotojams, esantiems valstybės narės, kurioje šis kūrinys saugomas, teritorijoje, pasiūloma įsigyti nuosavybės teisę į šio kūrinio originalą arba jo kopiją.
- 34 Toks aiškinimas suderinamas su minėtos direktyvos tikslais, įtvirtintais jos 9–11 konstatuojamosiose dalyse, pagal kurias autorių teisių derinimas turi būti grindžiamas aukšto lygio apsauga, autoriai turi gauti teisingą atlyginimą, o autorių teisių apsaugos sistema turi būti veiksminga ir griežta (žr. Sprendimo *Peek & Cloppenburg*, C-456/06, EU:C:2008:232, 37 punktą).
- 35 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalis aiškina taip: pagal ją išimtinės saugomo kūrinio platinimo teisės turėtojas gali prieštarauti dėl pasiūlymo pirkti kūrinio originalą ar jo kopiją arba dėl jų tikslinės reklamos, net jeigu nenustatyta, kad dėl tokio pasiūlymo arba tokios reklamos saugomą objektą įsigijo pirkėjas Sąjungoje, tiek, kiek minėta reklama valstybės narės, kurioje minėtam kūriniiui taikoma autorių teisių apsauga, vartotojai skatinami jį įsigyti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 36 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją išimtinės saugomo kūrinio platinimo teisės turėtojas gali prieštarauti dėl pasiūlymo pirkti kūrinio originalą ar jo kopiją arba dėl jų tikslinės reklamos, net nenustačius, kad dėl tokio pasiūlymo arba tokios reklamos saugomą objektą įsigijo pirkėjas Sąjungoje, jeigu minėta reklama valstybės narės, kurioje minėtam kūriniiui taikoma autorių teisių apsauga, vartotojai skatinami jį įsigyti.

Parašai.